

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 257. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-palladius04val-shoot-idm140034109287760.pdf> (tilgået 18. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

III.

At samme Guds bespaattelse/ er en Synd/ mod den hellige Daab/ och huad den mercker/ och at alle Guds bespaattere/ bliffue menedere mod Gud/ om det løffte och tilsaun som skede i Daaben.

Lige som den hellige Paulus Roma: 1. 2. oc 3. Cap: giffuer tilkende met mange ord/ oc Daudid beuise oc saadant Psal: 51. Saa giffuer leylicheden sig met oss alle/ som wi ere fødte aff kød oc blod/ at wi kunde icke vdsige Guds Loff oc priss/ met vor mund oc tunge/ men wi ere met vort hierte/ tancker/ sind oc hu/ ia ocsaa met alle Lemmer affuende fra Gud/ vndfangne oc fødte i synd oc leffue aldels der vdi/ at vden ved Daaben er aldels inted gaat vdi vort kød/ at Gud haffuer icke mere aff oss end Fiendskab/ forsmædelse/ alt vedermod/ oc wi haffue behaglighed/ løst oc vilie til alt det huad Gud er emod/ men der wi vaare saa aldels affaldne oc affdøde fra Gud/ gaff hand sig til oss vdi hans kære Søn/ oc i hannem anammede vor elendighed til sig/ oc haffuer giort oss leffuende igen ved den genfødsel i Daaben/ at wi skulle nu leffue som ny Creatur/ oc tiene hannem al vor liffs 258 tid i hellighed/ oc retferdighed/ oc loffue oc prise hans Guddommelige naffn/ || som wi haffue tilforn bandet oc vanæret det samme/ derfaare effterdi vor tunge er fornyet oc oplat/ til hans loff och priss/ oc hand haffuer vdøst offuer oss saa mangfoldige oc saa rige velgerninger/ i sin kære Søn/ da haffue wi mere end stor aarsage til at skicke vort leffnit i saa maade/ at Gud kand bekomme sin loff oc ære igen aff oss/ at wi icke mere skulde leffue i Synd/ men i retferdighed.

Men at wi ville saa holde oss emod Gud/ som nyføde Christne/ forbinde oc forplicte wi oss vdi Daaben saadant at gøre/ loffue oc tilsige Gud/ at wi ville modstaa/ dræbe oc døde den gamle Adam oc nu fremdelis leffue effter Guds vilie i alle maade.

Men effterdi leylicheden sig saa begiffuer/ effter Daaben oc genfødselen/ met Christne oc Guds Helgen/ Huorfaar kunde wi det anderlunde holde oc acte end hine genstridige Guds Bespaattere/ ere Menedere som frimodelige sønderbryde al forbund oc Contract oc ere affskyldte fra Gud/ Huorfaare den hellige Petrus vel affmaler dem/ er oc end deris rette hoffarig/ der som hand holder oc acter saadanne Guds bespaattere/ oc deris lige/ lige som it Suin/ der haffuer thoit sig/ oc velter oc søler sig strax der effter/ i den neste pudz och skarn/ och gør sig skiønere end hun vaar tilforn/ huilcke hand ocsaa ligner ved Hunde/ som sluge strax det i dem igen/ som de haffue tilforn giffuit aff sig/ at det sidste bliffuer verre met saadanne end det første/ oc det haffde vær it dem bedre at de haffde icke faait sandhed at vide/ thi det gaar icke anderledis til met saadanne faalck/ end som vor Herre Christus siger/ Matth. 12. Naar den wrene Aand er vdfaren aff Menniken/ da vandrer hand hen igennem tørre Steder/ søger effter rolighed/ oc finder den || icke/ da siger hand dog/ Jeg vil vende om igen til mit huss/ som ieg gick vdaff/ naar hand kommer da finder hand det ledigt/ feyt oc prydet/ saa gaar hand hen oc tager siu andre Aander til sig som ere verre en hand selffue/ naar de komme der ind/ bo de der/ oc bliffuer det verre met det Menniske der effter/ end det vaar tilforn/ Jeg siger det 259 icke gerne/ men ieg haffuer al forstor sorig/ at det er mere end sant/ i gerningen/ oc mere end gaat gør/ at saadan forferdelig wlycke/ huor om Christus taler/ vederfari de Guds bespaattere i besynderlighed/ effterdi gerningen saadant beuise. Thi ieg kand icke finde hoss mig/ at den hellig Aand boer i saadant it hierte/ huor aff saadanne forskreckelige Guds bespaattelser fare vd i hobetal/ och det altid i det tredie eller fierde ord/ vden blysel oc vden al betenckelse/ men er den hellig Aand icke hoss saadanne gruselige Guds bespaattere/ saa følger det io effter oc beslutter sig selff/ huad for en Aand der haffuer vent sig ind til dem atter igen effter genfødselen/ det beuise ocsaa fructen i sig selff/ som er saadan forskreckelig Guds bespaattelse/ at der er end nu siu andre Aander indrygt met/ at det sidste met dem er bleffuit verre end det første/ thi som ieg haffuer tilforn strax i begyndelsen giffuit tilkende och som huer mand er vitterligt/ effterdi at saadan Guds bespaattelse er icke vorden hørt til forn som før end Euangelium er op kommet igen oc bliffuer icke end nu denne dag hørt i nogit Land/ end som lige der/ huor det hellige Euangelium prædickis/ vil ieg icke beslutte/ men ieg befrøcter mig gandske saare/ at saadan Guds bespaattelse/ er en viss tilkende giffuelse och exempel til den So oc Hund/ der Petrus omtaler/ om de faalck/ huilcke Christus omtaler/ met huilcke det bliffuer verre end tilforn/ || ia det maa rettelige hede at det bliffuer siu gange verre end det vaar tilforn. Thi huo tilforn bandede effter gammel vanbrug/ met fallindiffuel/ en sterredross/ paacker och andet/ hand gør det nu siu gange halffierdesinds tiuffe gange verre/ met vor Herris Christi pine/ død/ vunder oc martyr/ men saadan en wren Aands tale/ kand icke vel elders fremkomme/ end aff it wrent/ och paa ny siu gange verre wrent giort hierte/ men ieg ønsker oc beder aff hiertet at huilcke/ som icke ere forstockede oc haardnackede vdi den gruselige Guds bespaattelse/ de vilde saadant betencke oc rette sig/ før end at naadzens dør bliffuer luct i laas.

Men huad der rører Øffrighed paa/ som i denne tid er kaldet til regiment/ oc hører saadanne skendige laster (met 260 Suæren oc Banden) oc seer at det voxer/ oc i mer oc met stiger op at/ oc der til dog alligeuel ingen lade sig finde/ der vil komme sit Embede oc kald ihu/ tage Suerd i haand/ oc met vold oc alder høyeste

straff styre saadan gruselige oc skendige last/ som er icke saa hørt fra Verdsens begyndelse/ vil ieg sette dem aleniste faare det at betencke oc betracte/ huad for Synd den Guds bespaattelse bleff actet i det gamle Testamente/ oc huor hart de bleffue straffede.

Den tid det drog sig først til Leuit: 24. Cap. at en Jsraeliter kiffuedis/ met en anden vdi Ørcken i Paulun/ oc bandede met Guds naffn/ hand bleff strax oc hastelige tagen til fange/ oc førd faar Mose/ men der Mose icke end viste met huad martyr eller pine saadan en synd skulde straffis/ lod hand hannem indlede i fengzelit oc vel foruares/ ind til hand fick at vide/ aff Herren/ huad straff || hand skulde legge hannem paa/ der gaff Gud saadan besked oc suar/ at hand skulde føre saadanne Skendere vden faar Leyren/ oc alle de faalck som haffde hørt saadan skenden oc banden aff hannem/ de skulde legge deris Haand paa hans hoffued/ oc al faalckit/ skulde stene hannem ihiel.

Oc fra den tid gaff Gud Mose befalning/ at forkynde faar det gandske faalck/ at huert Menniske/ være i huad Stat hand fands i/ der som hand faldt i saadan en Synd/ skulde hand være skyldig til Døden/ oc aff den gandske Menighed stenis ihiel.

Effterdi nu at Mose actede den Synd/ om Guds bespaattelse/ saa stor oc saa høy/ at hand viste icke met huad pine samme Synd kunde nock straffis/ oc besøgte Herren selff der om/ oc spurde hannem om raad/ at hand icke skulde gaa aff met for liden straff/ och Gud lagde oc en haard straff paa samme skenden oc banden/ som vaar Stenelse/ oc befalede aluorlige at saa fremdelis skulde holdis/ nu er io det vist/ at den Guds bespaattelse vaar ekon Barneleg/ vden al tuil/ emod denne neruærendis forskreckelig Skenden oc Banden/ huad faar it suart regenskab/ skulle da vore Øffrighed gøre Gud paa Dommedag/ fordi/ at den Guds Bespaattelse/ som 261 er opstiget paa det alder høyeste/ bliffuer aldels inted straffit/ oc denne wlycke følger ocsaa videre der aff/ effterdi samme Synd bliffuer icke straffet/ at mand och regner hende icke for synd at være/ men hun er vorden mere til en dygd/ som staar en vel/ voxer oc stiger op/ ved saadan effterladenhed/ saa høyt oc saa gruselige/ at det er icke mueligt/ at Gud kand saa lenger see igennem fingre/ met mindre end hand slar || der i/ met Neffuen/ inden en stacket tid vdi hans store vrede oc hastighed/ oc kaster Førster/ Konger/ Herrer/ Land och faalck vdi en hob/ och redder oc frier saa sin ære.

Matth: 26 Cap: Der som presthøffdingen/ formaner och besuer vor Herre Christum/ ved den høyeste Eed/ som er/ ved den leffuendis Gud/ at hand skulde sige det fri her vd/ om hand er Christus Guds Søn/ och Herren suarede der til oc sagde/ det siger du/ ieg er ocsaa/ da reff Presthøffdingen sine klæder i sønder/ gaff ocsaa den aarsag tilkende/ huorfaar hand gjorde det och sagde/ hand taledes Guds bespaattelse/ och der paa gaff och det gandske Raad denne dom/ at hand skulde visselige dø/ men saadan en brug oc exempel met klædernes sønder riffuelse/ offuer denne synd/ haffue de vden tuil holdet aff gamel tid oc giffuit der met at forstaa/ at samme bespaattelse skulde/ som en besynderlig Synd/ vden al metlidelse/ straffis i stor nidkerhed oc hastighed.

Men effterdi/ at al aluorlighed er nu vdslyct/ at mand kand icke spørre eller mercke nogen nidkerhed hoss Øffrigheden offuer saadan Guds bespaattelse/ som icke er hørt fra Verdsens begyndelse/ kunde wi see/ høre oc tage paa Guds store barmhiertighed/ som gaar faar hanss vrede/ huor faderlige hand paaminder oc opuecker Øffrigheden/ at de skulle gribe til straff oc til Suerd/ vdi de store och mangfoldige vnderlige teugen/ som i det Aar 1556. fra første haffue dragit sig til/ men effterdi/ at Øffrigheden er saa hart forblindet/ met effterladenhed och forsømmelighed/ at de icke ville lade sig beuege til straff i nogen maade/ see wi der hoss/ huorlunde/ at Gud haffuer skicket Tørcken vdi grensen her ner hoss/ och vil selffue hiemsøge || oc straffe de ypperste saa vel som de ringeste/ men der 262 som det skeer/ da maa wi tage det for gaat oc icke bliffue vrede der offuer/ wi vilde icke haffue det anderlunde/ men der forinden ville wi legge oss op mod samme riss/ som hine Børn der ingen kand faa raad met/ saa at wi gøre en hob saadanne gruselige Guds bespaattere hen vdi strid/ och hente dem tilsammen aff alle hørner til nøduerie/ saa at huo der kand Bande paa det aiderslemmiste/ hand skal være øuerst/ Item Høffuitzmand/ Fennickedreger oc annamis til andre Embede i krig oc Aarloff/ och ville wi gøre i den maade lige som mand læssi Historier om de Huner/ som met stor Herre mact opreyste nogle hundrede tusinde sterck oc iemmerlige forderffuede och ødelagde fast den største part vdaff den gandske Europa/ men der de vaare faar huer mand grumme til at see/ och faalck maatte oc fly for dem/ naar de bleffue deris wskickelighed var/ da vdskaare de oc hackede dem i selffue deris ansigt/ lige som det skeer nu met mange som gruselige oc slemmelige skicker dem i klæder oc i ansigt/ lige saa ville wi skicke saadanne forskreckelige faalck och Guds bespaattere mod Tyrcken/ de som kunde driffue hannem paa fluct foruden Bøsser oc mands krafft/ aleniste met deris slemme hoser oc forskreckelig Guds bespaattelse/ och der met iage hannem tilbage igen til Constantinopel/ der som det bekommer oss icke anderlunde/ end som det bekommer en Hund der æder græss/ och gaar faar sig som Bønder drage Speyser/ der wi dog flittelige ville bede for. ||